

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova, Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind grantul investițional acordat din Fondul Regional al Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu pentru realizarea Proiectului „Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1 – Se ratifică Acordul de grant dintre Republica Moldova, Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind grantul investițional acordat din Fondul Regional al Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu pentru realizarea Proiectului „Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”, semnat la Chișinău la 9 mai 2025.

Art. 2 – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor acordului menționat.

Art. 3 – Ministerul Justiției va emite opinia legală privind Acordul nominalizat.

Art. 4 – Ministerul Afacerilor Externe va remite Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prin canale diplomatice, opinia legală privind Acordul nominalizat.

Art. 5 – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președintele Parlamentului

Igor GROSU

Notă de argumentare privind necesitatea încheierii Acordului de grant dintre Republica Moldova, Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind grantul investițional acordat din Fondul Regional al Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu pentru realizarea Proiectului „Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”

A. Descrierea contractului de stat

1. Informații generale

Acordul de grant constituie un contract de stat semnat între Republica Moldova, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” prin care părțile își asumă drepturi și obligații financiare, reglementând raporturi de drept privat. Obiectul acordului reprezintă acordarea unui grant investițional, în valoare de până la 15 milioane EUR, alocat de BERD din resursele Fondului Regional al Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu (E5P), cu scopul de a finanța implementarea unor proiecte pilot de creștere a eficienței energetice în clădirile rezidențiale din municipiul Chișinău.

Inițiativa face parte integrantă din Proiectul *„Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”*, destinat Societății pe Acțiuni „Termoelectrica”.

Structura Acordului este următoarea:

- Acordul principal, care include opt articole;
- Anexa 1 Formularul cererii de debursare;
- Anexa 2 Formularul pentru desemnarea semnatarilor autorizați.

2. Informații privind conținutul contractului

Scopul principal al Acordului este de a susține, printr-un grant nerambursabil în valoare de 15 milioane EUR, modernizarea sistemului centralizat de termoficare din municipiul Chișinău prin implementarea unor măsuri de eficiență energetică. Acestea sunt parte a unui pachet investițional complex, în valoare totală de 326 milioane EUR, cu următoarea structură financiară:

- BERD: împrumut de 143,5 milioane EUR (44%);
- Banca Europeană pentru Investiții (BEI): împrumut similar de 143,5 milioane EUR (44%);
- Programul de Investiții de Vecinătate al Uniunii Europene (EU-NIP): grant de 24,54 milioane EUR (7,5%);
- E5P: grant de 15 milioane EUR (4,5%).

Proiectul Acordului prevede ca acest grant, oferit sub formă de asistență externă nerambursabilă, să fie utilizat pentru achiziționarea de bunuri și executarea de lucrări,

inclusiv servicii conexe, necesare realizării Proiectului *„Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”*.

Propunerea de proiect investițional *„Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău”*, a fost aprobată de Comitetul Interministerial de Planificare Strategică, în cadrul ședinței din 28 iunie 2024, conform Procesului-verbal nr. 9 și vizează modernizarea infrastructurii energetice a capitalei Republicii Moldova.

Obiectivele-cheie includ: instalarea a 2.510 Puncte Termice Individuale, trecerea a 1.665 de blocuri de locuințe la un sistem de distribuție pe orizontală a agentului termic, implementarea a 57 de proiecte-pilot pentru termoizolarea blocurilor de locuințe și modernizarea sistemelor interioare de distribuție a agentului termic, reabilitarea rețelelor termice de distribuție și construirea a două stații de pompare.

Principalele drepturi și obligații:

BERD are dreptul de a acorda un grant în valoare de până la 15 milioane EUR, din Fondul Regional E5P, pentru achizițiile de bunuri, lucrări și servicii conexe, necesare implementării proiectelor pilot de eficiență energetică. În plus, BERD gestionează și administrează fondurile conform reglementărilor Fondului Regional E5P;

Republica Moldova se angajează să respecte termenii Acordului, utilizând fondurile exclusiv în scopurile prevăzute, asigurând implementarea corectă a proiectului, cooperând cu entitățile implicate (inclusiv „Termoelectrica” S.A.) și respectând reglementările aplicabile. De asemenea, va asigura transparența și va furniza informații detaliate privind stadiul implementării proiectului.

Finanțarea este disponibilă până la 31 decembrie 2029, după care retragerile nu vor mai fi permise, cu excepția cazului în care BERD aprobă o prelungire. Acordul intră în vigoare după îndeplinirea condițiilor prevăzute și rămâne valabil până la finalizarea tuturor obligațiilor asumate. Încetarea contractului poate avea loc prin anularea de către BERD în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către Republica Moldova sau entitatea de proiect „Termoelectrica” S.A., utilizării necorespunzătoare a fondurilor sau existența unor fraude, încetării Acordului de Împrumut asociat sau includerii oricărei părți semnatare pe lista de excluziuni a BERD.

De asemenea, Acordul încetează automat dacă nu intră în vigoare în termen de 360 zile de la data semnării, cu excepția cazului în care BERD decide o prelungire. Acesta se consideră finalizat la încheierea proiectului și îndeplinirea tuturor obligațiilor asumate. Valabilitatea Acordului poate fi extinsă printr-o notificare scrisă emisă de BERD, care poate aproba prelungirea termenului-limită de 31 decembrie 2029 sau stabilirea unei noi date pentru intrarea în vigoare, în cazul nerespectării termenului de 360 de zile. Orice modificare a Acordului trebuie să fie realizată în scris și semnată de părțile implicate, în conformitate cu Secțiunea 8.03.

În ceea ce privește sancțiunile, BERD poate solicita rambursarea integrală sau parțială a grantului în cazul unor nereguli precum dublă finanțare, fraudă, corupție sau utilizarea incorectă a fondurilor. Totodată, BERD poate suspenda plățile în cazul încălcării termenilor contractuali, măsură care va fi ridicată după remediarea deficiențelor constatate.

B. Analiza de impact

1. Aspectul politic, cultural și social

Proiectul propus contribuie în mod esențial la consolidarea relațiilor bilaterale și multilaterale ale Republicii Moldova, facilitând cooperarea cu parteneri strategici precum BERD, BEI și Uniunea Europeană. Prin acest parteneriat internațional, Republica Moldova va beneficia de multiple avantaje, printre care:

- Avansarea procesului de integrare europeană, prin alinierea la standardele Uniunii Europene în domeniul energiei și protecției mediului;
- Creșterea credibilității pe plan internațional, demonstrând angajamentul ferm față de reformele economice și tranziția către sustenabilitate;
- Stimularea atragerii de noi investiții, creând premise favorabile pentru accesarea altor surse de finanțare din partea Uniunii Europene și a fondurilor regionale;
- Consolidarea securității energetice regionale, prin reducerea dependenței de importuri de energie și promovarea unei cooperări mai strânse în cadrul Europei de Est.

Din plan social, proiectul va genera beneficii considerabile pentru populația municipiului Chișinău, contribuind la îmbunătățirea calității vieții și la consolidarea coeziunii sociale. Printre principalele efecte pozitive se numără:

- Modernizarea și creșterea fiabilității serviciilor de încălzire și alimentare cu apă caldă menajeră, asigurând un serviciu public de calitate, constant și sigur pentru locuitori;
- Reducerea costurilor aferente energiei termice pentru consumatorii finali, datorită eficientizării proceselor tehnologice și scăderii pierderilor din sistem;
- Sporirea confortului termic în locuințe, printr-o distribuție uniformă și eficientă a căldurii;
- Diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră și a poluanților atmosferici, contribuind la îmbunătățirea semnificativă a calității aerului în mediul urban și, implicit, la protejarea sănătății populației;
- Susținerea incluziunii sociale, prin garantarea accesului echitabil la servicii energetice de bază, în special pentru categoriile vulnerabile ale populației.

Implementarea proiectului susține tranziția Moldovei către o economie verde și rezilientă, contribuind la stabilitatea politică internă și la incluziunea socială, prin acces echitabil la servicii energetice moderne.

2. Aspectul economic și de mediu

Toate lucrările realizate din sursele Contractului urmează a fi executate în baza studiului de fezabilitate „GrCF2 W1-Termoelectrica: Proiectul pentru Alimentare cu Energie Termică Centralizată din Municipiul Chișinău”, care subliniază eficiența economică a proiectului. Resursele financiare alocate prin grant vor fi utilizate pentru implementarea proiectelor pilot de eficiență energetică în clădirile rezidențiale, ca parte integrantă a Proiectului „Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din mun. Chișinău”.

Principalele avantaje economice și de mediu sunt:

- Creșterea eficienței și fiabilității furnizării agentului termic, contribuind la îmbunătățirea serviciilor de încălzire și alimentare cu apă caldă menajeră (ACM);
- Oferirea posibilității de reglare individuală a consumului de energie termică și implementarea contorizării individuale, asigurând astfel un control sporit asupra costurilor și gestionarea eficientă a încălzirii fiecărui apartament;
- Reducerea cheltuielilor pentru energia termică cu până la 30% prin instalarea Punctelor Termice Individuale și implementarea sistemului de distribuție pe orizontală;
- Diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră, contribuind la atingerea obiectivelor de mediu și la îmbunătățirea calității aerului în Chișinău;
- Creșterea sarcinii globale de energie termică a CET-urilor, reducerea cheltuielilor fixe din tarif și crearea premiselor pentru scăderea tarifelor pentru consumatorii casnici;
- Economii de energie primară (gaze naturale) datorită producției combinate de energie termică și electrică, reducând astfel dependența de importurile de energie;
- Sporirea securității în alimentarea cu energie prin livrarea suplimentară de energie electrică și termică;
- Consolidarea situației financiare a furnizorului de energie termică, ceea ce va genera venituri suplimentare din impozite și dividende pentru bugetul de stat și va sprijini dezvoltarea economiei naționale;
- Crearea de locuri de muncă temporare și stimularea economiei locale prin creșterea cererii de materiale și servicii în domeniul eficienței energetice.

Economiile rezultate din reducerea consumului de energie vor avea un impact direct asupra nivelului de trai al populației, facilitând alocarea resurselor financiare pentru alte priorități esențiale. Pe lângă beneficiile economice, proiectul va contribui la reducerea amprente de carbon a sectorului rezidențial, datorită utilizării tehnologiilor moderne și eficiente energetice.

O analiză detaliată a proiectului în conformitate cu metodologia de aliniere la Acordul de la Paris, utilizată de BERD, a relevat că acesta este în deplin acord cu strategiile și angajamentele naționale ale Republicii Moldova de atenuare și adaptare la schimbările climatice. De asemenea, implementarea proiectului va contribui la reducerea emisiilor de CO₂ cu 816.000 tone și economii de 4.600 MWh de energie primară în următorii 20 de ani. Totodată, investiția respectă criteriile de eligibilitate pentru Orașe Verzi, având ca obiectiv îmbunătățirea cu 20% a eficienței energetice.

3. Aspectul normativ

Acordarea Grantului din Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu este pe deplin conformă cu prevederile Constituției Republicii Moldova, care garantează dreptul fiecărui cetățean la un mediu înconjurător sănătos (art. 37) și promovează dezvoltarea economică durabilă (art. 126). Proiectul de modernizare a sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău contribuie direct la realizarea acestor obiective naționale, având un impact semnificativ asupra reducerii emisiilor poluante și creșterii eficienței energetice.

În calitate de parte semnatară a mai multor tratate și acorduri internaționale, Republica Moldova susține angajamentele privind eficiența energetică și protecția mediului. În acest context, proiectul se aliniază cu:

- Acordul de la Paris, prin angajamentele asumate de reducere a emisiilor de carbon;
- Tratatul Comunității Energetice, care impune transpunerea și implementarea legislației Uniunii Europene în domeniul energiei și protecției mediului;
- Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă, în special Obiectivele nr. 7 și nr. 13, care vizează accesul la energie curată și măsurile de combatere a schimbărilor climatice.

Grantul este, de asemenea, conform legislației Uniunii Europene, care încurajează investițiile în eficiența energetică și dezvoltarea infrastructurii sustenabile. Acesta respectă cerințele directivelor europene relevante, precum Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică, care subliniază importanța modernizării sistemelor de alimentare cu energie termică și Directiva 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor, aplicabilă eficientizării termice a infrastructurii rezidențiale.

La nivel național, utilizarea acestui grant este în conformitate cu cadrul legislativ în vigoare, inclusiv:

- Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, care susține eficiența și adoptarea tehnologiilor moderne.
- Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică, care sprijină implementarea unor astfel de proiecte;
- Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului, axată pe reducerea poluării și îmbunătățirea calității aerului.

Acordul de grant este pe deplin compatibil cu cadrul legislativ național și nu impune modificări asupra legislației existente.

De asemenea, proiectul se încadrează în Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, contribuind la realizarea Obiectivului nr. 3, care vizează re tehnologizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, promovarea cogenerării eficiente și utilizarea surselor regenerabile de energie. În plus, proiectul este integrat în Planul Național „*Construim Moldova Europeană*”, având ca scop eficientizarea energetică a clădirilor și promovarea unui consum rațional de resurse energetice, precum și sprijinirea Obiectivului General 2.4 „*Îmbunătățirea condițiilor de locuit*” din Planul Național de Dezvoltare 2025-2027.

Proiectul a fost elaborat în conformitate cu prevederile Regulamentului privind mecanismul de încheiere și intrare în vigoare a contractelor de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.

4. Aspectul instituțional și organizatoric

Decizia de aprobare a semnării Acordului a fost adoptată în urma hotărârilor Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică, care a acceptat propunerile Ministerului Energiei privind susținerea, în principiu, a Proiectului „*Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din municipiul Chișinău*”.

Implementarea proiectului presupune o colaborare interinstituțională complexă, fiecare entitate având atribuții clar definite:

- Ministerul Energiei va asigura coordonarea generală a proiectului și alinierea la politicile naționale din domeniul energetic;

- S.A. „Termoelectrica” va acționa în calitate de entitate executantă, fiind responsabilă de derularea achizițiilor, gestionarea fondurilor și raportarea progresului. Conform secțiunii 2.03 din Acord, în cadrul acestei entități va fi înființată o Unitate de Implementarea a Proiectului (UIP), în condiții acceptabile de BERD, pentru a asigura o gestiune eficientă și integrată a proiectului;

- BERD și Fondul E5P vor furniza asistență tehnică, vor monitoriza respectarea regulilor de achiziții și a standardelor de mediu, contribuind la o implementare transparentă;

- Agenția Proprietății Publice va gestiona patrimoniul de stat implicat în proiect, asigurând utilizarea eficientă a resurselor publice.

Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă, desemnată „entitate de suport” în cadrul Acordului, va avea un rol esențial în implementarea componentei de distribuție pe orizontală a agentului termic în cadrul Proiectului. De asemenea, instituția va asigura cofinanțarea măsurilor din interiorul apartamentelor, în cadrul subproiectului „Construirea rețelelor orizontale de încălzire”.

Pentru implementarea acestei componente, este necesar un buget de aproximativ 14 milioane EUR, destinat acoperirii a 70% din valoarea lucrărilor interioare și a cheltuielilor administrative aferente primei tranșe. Această finanțare poate fi alocată în temeiul punctului 13 din Regulamentul Fondului pentru Eficiență Energetică în Sectorul Rezidențial din Moldova (FEERM) *„Stimulentele financiare, în conformitate cu produsul de finanțare aplicabil în cadrul Programului FEERM, pot fi oferite solicitanților pentru cofinanțarea proiectelor/programelor în domeniul eficienței energetice și valorificării surselor de energie regenerabilă, finanțate de donatori, parteneri de dezvoltare, autorități/instituții”*.

Totodată, aceeași instituție, va susține implementarea grantului de 39,5 milioane EUR pentru „Proiecte pilot axate pe măsuri de eficiență energetică în clădirile rezidențiale”, gestionat de S.A. „Termoelectrica”. În acest scop, este necesară asigurarea unui buget de aproximativ 2 milioane EUR pentru acoperirea costurilor administrative, provenind fie din bugetul de stat, fie din alte surse externe, în baza unor acorduri ulterioare.

În acest context, este esențială integrarea acestor resurse financiare în documentele de planificare bugetară pentru anii următori. Acest lucru presupune includerea în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu și în Legile bugetului de stat, ținând cont de faptul că Acordurile de finanțare vor fi deja ratificate de Parlament, oferind o bază legală clară pentru demararea implementării.

5. Aspectul financiar

Grantul în valoare de 15 milioane EUR este destinat implementării proiectelor pilot de eficiență energetică în clădirile rezidențiale, în cadrul Proiectului *„Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din mun. Chișinău”*, conform

descrierii prezentate anterior. Totodată, prezentul acord nu impune obligații financiare suplimentare din partea Republicii Moldova.

6. Aspectul temporar

Pregătirea documentației constituie un pas esențial în procesul de implementare a proiectului, incluzând elaborarea, semnarea și ratificarea acordului de grant, precum și completarea anexelor necesare, cum ar fi formularele pentru cererea de debursare și desemnarea semnatarilor autorizați. După semnarea acordului, este necesară obținerea aprobărilor interne din partea autorităților Republicii Moldova, precum și a partenerilor internaționali, precum BERD și E5P.

Termenul limită pentru finalizarea acestui proces, inclusiv obținerea tuturor semnăturilor și aprobărilor necesare, este de 360 de zile de la semnarea acordului. Finalizarea acestui proces este importantă pentru intrarea în vigoare a acordului de grant.

Ulterior, implementarea proiectului se va desfășura conform planului, cu etape care includ derularea achizițiilor, alocarea fondurilor și realizarea proiectelor pilot. Pe durata implementării, vor fi realizate rapoarte periodice și evaluări pentru monitorizarea progresului. În cazul unor abateri semnificative de la planul stabilit, BERD are dreptul de a suspenda plățile sau de a anula contractul, ceea ce poate genera consecințe financiare și administrative.

C. Analiza oportunității ratificării

Acordul de grant a fost semnat la Chișinău la 9 mai 2025, în conformitate cu prevederile art. 7, lit. h¹) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 205/2025 cu privire la aprobarea semnării Acordului de grant dintre Republica Moldova, Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” S.A. și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind grantul investițional acordat din fondul Regional al Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu pentru realizarea Proiectului „Optimizarea sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din mun. Chișinău”, precum și cu respectarea prevederilor Regulamentului privind mecanismul de încheiere și intrare în vigoare a contractelor de stat (Anexa nr. 1¹), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.

Pentru a intra în vigoare, Acordul investițional urmează a fi ratificat de Parlamentul Republicii Moldova, iar ulterior, în temeiul legii de ratificare, Ministerul Energiei va notifica Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare referitor la îndeplinirea condițiilor necesare pentru intrarea în vigoare a contractului de stat, informând totodată Cancelaria de Stat.

Secretar de Stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN